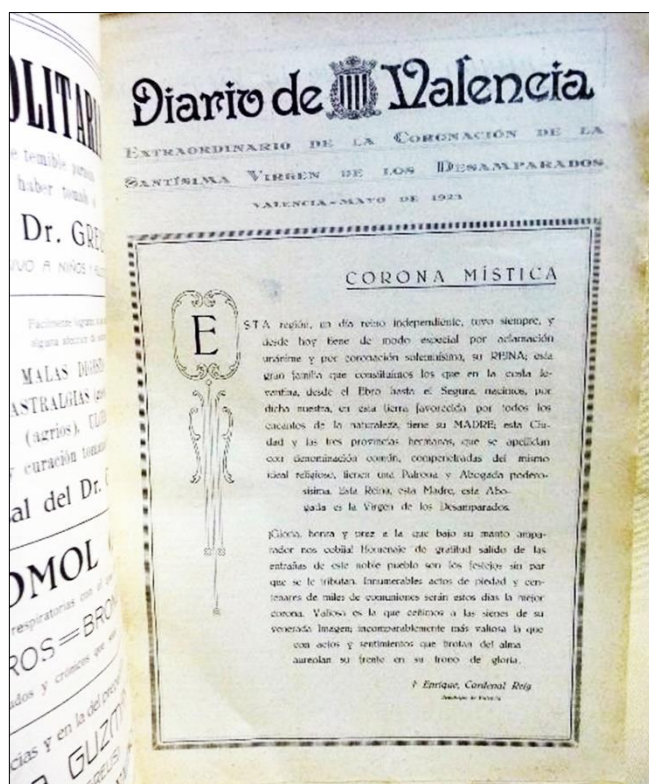

1915: EL SORGIMENT DEL CATALANISME

Els atacs a la nacionalitat valenciana sorgiren per part del mes recalcitrant espanyolisme en 1907. En est episodi anem a explicar la negacio nacional valenciana des de l'atre extrem, el «pancatalanisme», en el primer any en que esta teoria se manifestà en Valencia. Primer hi ha que delimitar dos conceptes: «catalanisme» i «pancatalanisme». El primer se referix a Catalunya i el segon a l'expansio del concepte de Catalunya a unes atres terres que no son Catalunya, com Valencia i Balears. Els texts catalanistes de principis de sigle – especialment «La Nacionalitat Catalana» de Prat de la Riba– son pancatalanistes i aspiren a la proyeccio de Catalunya sobre estos territoris en base a la llengua. Pero la primera volta que un valencià se mostra partidari d'esta opcio pancatalanista en Valencia es en l'any 1915, en un articul publicat en el mes d'agost en el «Diari de Valencia». El seu expressiu titul es «La Catalunya meridional». Vejam el seu contingut detingudament, ya que es la primera volta que este text se rescata des de el dia en que fon publicat, puix en ningun lloc ho hem vist referit, ni ningu semblava coneixer de la seua existencia.

L'anonim articuliste –firma com «un catalá de Valencia»– critica a la «renaixença» valenciana i la considera un «cult rudimentari» a la «sublim idea de la nostra Patria»: «Des de la restauracio dels «Jochs Florals» en 1879, en que de nou brotà senzilla, a la par que bellament orlada en les gales de l'art, la sublim idea de la nostra Patria, ha vingut esta tenint en Valencia un nucleu mes o manco dens de persones que li han tributat i tributen en cert homage, especie de cult, que, rudimentari en les seues practiques al principi, ha anat progressivament refinant les seues funcions fins al present moment historic.» Per al redactor, el camí començat en la restauracio dels «Jochs Florals», en els innocents i ridicules vores al «llaurador» i a la «barraca», en les excursions ratpenatistes a llocs historics del Regne, en semanaris «candorosos» i agrupacions «que moriren en flor», es el mateix camí que

mamprengueren «tots els pobles que desperten de la letargia en que els sumi el grosser colp de la tirania».

En l'actualitat –recordem que es l'any 1915– els jovens que publiquen el semanari «Patria Nova» tornen a intensificar «en serena cabuderia, el viu esperit de la raça.» L'articuliste nos revela que encara que esta activitat juvenil atrau «les mirades de tots», la «immensa majoria» d'estos observadors «no volen vore la clarividencia dels seus anhels, manifestant alguns la seua disconformitat respecte a algu dels extrems sostinguts en l'expressat semanari». L'escrit, puix, ve motivat per la «disconformitat de la majoria», lo que nos dona a entendre que estes estrenades idees «pancatalanistes» patien un rebuig social que l'autor preten, en certa manera, mitigar.

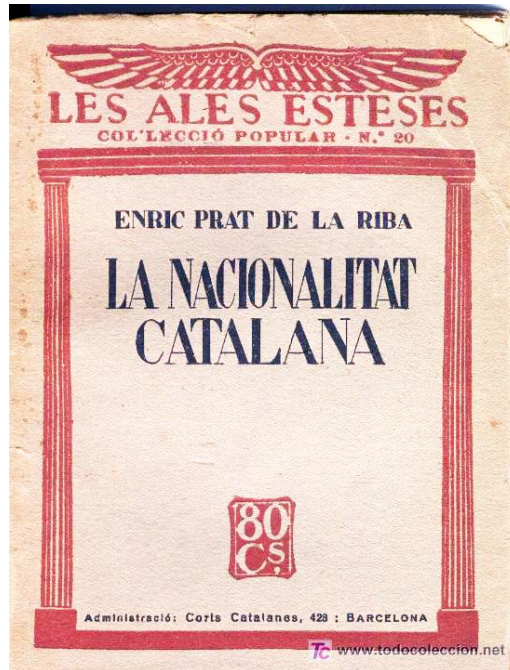
«Es el distinguit senyor don J. Lluís Martín Mengod, pels seus articles de valencianisme, publicats en este periodico, un dels primers que, interessant-se en l'assunt, neguen categoricament la fonamental afirmacio dels valencianistes: l'existencia de la nacionalitat valenciana. Estem d'acort.» En acabant de negar l'existencia de la nacionalitat valenciana, l'autor critica als valencianistes de «Patria Nova»: La confusio entre «regio» i «nacio» es l'ultima calcigada de la castellanisacio, i ell els enten «castellanisats» encara que ells no ho suponguen. Per culpa d'estos «valencianistes» els valencians que s'enteren de que Valencia es un simple «principat de Catalunya» s'emborronen davant d'este fet com si se'ls apareguera davant un tetric fantasma. Per a este critic: «escomençà a alçar-se l'edifici del nostre nacionalisme partint d'una base poc resistent, en lo qual, a pesar de la bondat dels materials, en els albors de la seua vida perilla la seua existencia, que tants dessabors costa.»

Llapida en recort del director del Diario de Valencia

Considerar a Valencia com una nacio es «base poc resistent», per això «Hi ha que llevar d'una volta esta boira que nos encega i mata, creada per nosatres mateixos..» i a continuacio reproduix una moralisant nota de la joventut tradicionalista valenciana que poc te que vore en lo restant de l'argumentacio. «Llegint ara les pagues sublimes de l'Historia del nostre regne valencià, fundat pels araps en l'any 788, baix el ceptre d'Abdallà, que s'estenia fins a Conca i la vall del Ricote per la part de Castella, i fins a Calatayut, per la d'Arago, veem que des de la Reconquista fins al casament de don Ferrando V el catolic, en que degue de succeir alguna cosa de lo apuntat en l'anterior

paragraf, á pesar de don Jaume respectar-li el titul de «regne» i concedir-li algunes distincions, se digue CATALUNYA.»

Prat de la Riba inventor del catalanisme valencià en el seu llibre.

El croniste escriu en muyuscules el nom desijat. «És molt senzill... digueu-li Catalunya» s'escrigue ya en 1915. Per si algu ho qüestionara, l'autor ho reafirma ecologicament: «Que aço es cert no cap el menor dubte, puix a banda de demostrar-ho «a priori» a veu en crit nostre cel, nostra mar, nostre aire, nostres hortes i jardins, nostres montanyes, es dir, tot eixe conjunt harmonic que forma un empori de bellea que nos acollix en el seu si, ho demostrèn tambe multitud de testimonis existents en els oblidats racons dels archius i biblioteques.» Aporta per a completar la seua afirmacio el redactor una cita d'Escolano, «prototip de la castellanisacio», en la que s'afirma que el Regne de Valencia se poblà de catalans i que per mes de trescents anys foren coneguts com a tals els valencians, la cita es tan llarga que aplega a desautorisar esta situacio: «D'aci se veu en un gran inconvenient, que quant se podia escriure dels nostres en particular i de les seues victories i fets notables en guerra, eixia a la llum baix el nom de catalans, sense fer mencio dels valencians en el seu propi nom.»

El precoç pancatalaniste no acollix la seua vocacio a la repoblacio migeval, sino als temps prehistorics: «nostre catalanisme no se deu en absolut al fet de la Reconquista, iniciat per un grup de valerosos en les agrestes montanyes d'Urgel, puix data ya dels temps primitius, des dels quals hem vingut tenint tot l'Est de la Peninsula i Migdia de França, la mateixa cultura i civilisacio, sent superiors a la dels nostres veïns del Nort i Oest.» L'anonim «catala» se esforça en pareixer historiador, folcloriste i expert en temes valencians, quan les senyes que aporta serien seriament posades en entredit molt facilment per qualsevol expert, d'una o una atra opinio.

Per a l'autor, existix «interes de molts en amagar-ho», pero els «homens capdamunts dels segles XIII, XIV i XV» del Regne de Valencia, Regne al que considera un simple «tros» de Catalunya, son catalans:

«Aço nos induix a proclamar la nostra catalanitat per damunt de totes les demes terres de Catalunya, ya que fon este tros el mes fecunt en homens ilustres; els que assentaren la base dels caracters en que es recolza el mismissim renaiximent catala de Barcelona.» Els «furs», per ad este ilusionat perit, son

D. DANIEL MARTINEZ FERRANDO,
QUE ACABA DE PUBLICAR UN IN-
TERESANTE LIBRO TITULADO
"CIUDADES ISLAMICAS"

una simple adaptació dels «usatges» catalans. Les costums valencianes queden sintetitzades en les «pintoresques sardanes» que acodien a ballar «nostres parracs, en les seues flamants, honrades, barretines de treball». «Som, puix, en resum, catalans per la nostra primitiva història, per la Reconquesta, per l'assentiment de les més clarificades intel·ligències de la Patria, per la llengua, per la legislació i per les costums.»

«Intentar, per tant, fer nacionalisme en València partint de l'error en que caigueren els subdits de Ferrando VII al proclamar la diferenciació entre l'antic Regne de València i lo restant de Catalunya és una utopia que indefectiblement nos conduirà més que al fracàs, retardant dolorosament la regeneració integral de la Patria, que tant aprecià don Jaume I en el seu testament per a que no se desunira...». Jaume I, el rei que repartí precisament les seues terres entre els seus hereus en el seu testament, es posat com a exemple de catalanitat. Per això se denuncia també el sentiment anticatalà que reina en terres valencianes:

«Donada la fòbia catalana existent actualment en València, pareix que encara haja de ser esta orientació més penosa que l'anterior; però tenint present que si els restauradors dels «Jocs Florals» li hagueren donat a l'iniciativa el seu verdader gir, no haguerem aplegat a este grau de locada, així mateixa comprendrem que esta anira en augment mentre no arrastrem d'una volta l'aparent obstacle que nos entorpex l'alvanç...»

«Aplega l'hora de l'apercebigment; desfeu-vos d'una volta del nuvol que pareix amagar-nos un nou centralisme, que d'existir seria el centralisme de nosaltres mateixos; rebam, per fi, els valencianistes els elements de cultura existents per tot arreu de la Patria, i açò accelerarà molt més la redenció. Fem la Patria de Lluch, Auxies-March i Muntaner.» Afortunadament per a l'escriptor, ja es noten símptomes d'una milloria. Miquel Duran Tortajada ha donat una conferència en Barcelona «deixant admirablement patentada l'hermosa catalanitat de l'antic Regne de València», i en Mallorca Pere Oliver Domingo ha defès la catalanitat de les Balears dient que: «la naixença ha sigut definida amb paraula justa i precisa pels sociòlegs catalans: nostre mestre En Martí i Julià i lo president de la Mancomunitat Catalana; però és de dolre que malgrat la veritat social, hagi arrelat en lo cor de la nostra gent lo defecte de creure que un accident de la Natura, un riu, una serra, la mar, fitin els patries naturals, car d'ell veu la deducció que la Patria catalana no's estiguen més enllà del marc dels quatre «províncies» en que fou esquarterat lo principat de Catalunya. La Patria catalana

Miquel Duran i
Tortajada "Miquel Duran
de València",
catalanista de
principis del XX

comprén, a mes del principat, bresol de la rasa, els terres del Rosselló, Conflent i Cerdanya, la Ribagorsa i lo Pallars, la republica d'Andorra, l'antig regne de Valencia i els illes Balears.»

Al final d'este pamflet pancatala, apareix a soles la firma anonima d'este «catala de Valencia» que segurament era Daniel Martínez Ferrando, l'autor del manual pancatalaniste de 1918. Res de nou han descobert ara, per tant, els que creuen que Valencia ha de dir-se simplement Catalunya. Açò està inventat fa mes de huitanta anys. Lo que passa es que no ha resultat tan «senzill», porque la «fobia catalana» llunt de decreixer, ha aumentat i ha aplegat a collir molts mils de vots en les eleccions. La gran majoria de la societat valenciana seguix «disconforme» en estes tesis i se reafirma imperterritament la valencianitat de Valencia.